

CSONGRÁDY BÉLA

„...az ember a cél”

Géczy Nóra: *Design – Tér és formakultúra*

„Ezt a könyvet Szüleimnek ajánlom sok szeretettel és hálával. Édesanyámnak, mert a Te műtermed volt az én gyermekkorom csodabirodalma, az óriási tervlapjaiddal, textil- és ruhaterveiddel, színes fonalaiddal. Mindig lenyűgözött, ahogyan alkottál. Édesapámnak, aki humanista szemléletmódjával, széleskörű orvosi ismereteivel, óriási könyvtárával mindig arra biztatott, hogy legyek kíváncsi, és merjek szabadon gondolkodni a világról és az emberekről. Köszönöm a sok bátorítást. Nélküled nem sikerült volna.” E sorok természetesen a kötet végén – ahogyan szokás és ahogyan illik – olvashatók, az alábbi ismertetés azonban szakít a hagyományokkal és bevezetésként, ha úgy tetszik, felütésként használja a fenti gondolatokat.

Ennek az az oka, hogy a recenzens szeretné, hogy mielőbb kiderüljön – minthogy évek óta nem él itt Salgótarjában, Nógrádban – ki is a *Design – Tér- és formakultúra* – címet viselő, beszédes, színes, főleg külföldön készült fotók sokaságával és a szerző rajzaival, szemléltető ábráival gazdagon illusztrált, ritka eleganciájú kézikönyv szerzője, s kiknek címezte a – szó szerint idézett meleg hangú, szépen fogalmazott – köszönőszavakat.

A válaszokban rejlik ugyanis annak a magyarázata, hogy miért foglalkozik a *Palócföld* – mint e tájhaza irodalmi, művészeti és közéleti folyóirata – ezzel a kötettel.

Időrendben először a szülőkről essék szó. Dr. Géczy Imre nyugalmazott sebész-urológus főorvos, lényegében a salgótarjáni megyei kórházban és a balassagyarmati gyógyintézetben osztályvezetőként töltötte le aktív éveit. Felesége, Mészáros Erzsébet textilművész: 1967 óta tagja a Művészeti Alapnak, egyik alapítója a Kárpitművészek Egyesületének. Gobelinjeivel, tűzzománc-, akvarell- és egyéb technikával készült alkotásaival számos csoportos és egyéni kiállítás sikeres szereplője. Több éven át a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének a helyi vezetője

volt. Egyik legismertebb, impozáns alkotása esztendőkkel ezelőtt a megyeszékhelyi Váczi Gyula Alsófokú Művészeti Iskola (közismert nevén zeneiskola) aulájában került elhelyezésre. Az idei magyar kultúra napján Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése Pro Arte-kitüntetéssel honorálta Mészáros Erzsébet munkásságát. Fiúgyermekük geofizikus, családjával Angliában él.

A *Design – Tér és formakultúra* című kötetet jegyző Géczy Nóra 1977-ben született Salgótarjánban, a Bolyai János Gimnáziumban érettségizett, majd 2001-ben Sopronban a Nyugat-Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézetében, az AMI-ben végzett. Záródolgozatát a fertődi Esterházy-kastély lovardájának helyreállítása képezte. Ezért megkapta az Icomos nemzetközi diplomadíját, amelyet Jan Zachwatowicz (1900–1988) lengyel építész és restaurátor emlékére hoztak létre. Géczy Nóra PhD-fokozattal rendelkezik, jelenleg építész-tervezőművész, iparművész, egyetemi docens, a győri Széchenyi István Egyetem Épülettervezési Tanszékén oktat építészeti és belsőépítészeti tervezést magyar és külföldi diákoknak. Egyik kedvenc témakörét Sopron történelmi faépületei képezik, foglalkozott a tatai Cifra-malom új építészeti koncepciójával – amely tulajdonosváltás miatt egyelőre nem valósult meg – viszont kiemelhető munkái közül a bakonybéli Szent Mauríciusz bencés monostor belső tereinek műemléki felújítása. 2001 óta tagja különböző szakmai szervezeteknek, köztük a MAOE-nek és a Magyar Tudományos Akadémia köztestületének. Megannyi konferencián, tanácskozáson tartott előadást, már korábban is több könyv és számos publikáció fűződött a nevéhez. Érdemei elismerését jelzi a Hungaria Nostra Város és Faluvédők Szövetségének Podmaniczky-díja, a jeles soproni levéltárosról, Házi Jenőről elnevezett díj, a XVII. Országos Érembiennálé rendezőbizottságának díja, a Martin Hammer-ösztöndíj vagy a publikációs nívódíj, amelyet a tudományos monográfia kategóriában kapott. Ezt duplázta meg a minap – 2019. november 4-i dátummal, amikor – öt másik társával együtt – a magyar tudomány napja, ünnepe alkalmából – a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával megjelent, itt és most tárgyalt könyvét – díjazta a Széchenyi István Egyetem doktori, illetve tudományos tanácsa.

A kötet hat fejezetben tárgyalja, elemzi a design – azaz a tervezés – fogalmát, valamint az etikával, a térrel, a formával és – mindenekelelt vagy -felett – az emberrel összefüggő kapcsolatát. Az utolsó rész már a címében is jelzi: a szerző – szakemberek és laikusok számára egyaránt szóló – üzenetnek szánta mondandóját, amikor – többek között – a következőket megfogalmazta: „*A fogyasztói társadalom tulajdonképpen másról sem szól,*

mint termékeken keresztüli kommunikációról, arról, hogy a vásárló első látásra megszeresse, megkívánja az árut, s természetesen mielőbb birtokba vegye... Nem szükségeszerű, hogy egy új termék, tárgy vagy forma zseniális, korszakalkotó tudományos áttörést jelentsen, lényeg, hogy egyszerűen és határozottan járuljon hozzá a használójának jobb életminőségéhez. Ez lehet bármi, amitől az ember élete, pszichés vagy fizikai állapota, teljesítőképessége, közérzete jobbá válik. A design nem csupán kézzelfogható tárgyakról szól, hanem az életminőség megtervezéséről, új szolgáltatások létrehozásáról, a munka- és a szabadidő új lehetőségeiről, minőségi életterek formálásáról.”

Ebből az idézetből is kiviláglik, hogy Géczy Nóra alapos szakmai ismeretei és évtizednyi oktatói tapasztalatai alapján készítette el új, reprezentatív könyvét. A design középpontjába az embert állította, és ezért is fogalmazott úgy, hogy „*A tervezés felelőség. Ha húzunk egy szerkesztővonalat, annak súlya van. Szociális, morális, kulturális értelemben egyaránt.*” E gondolat hangsúlyozásával sokak számára új nézőpontból közelítette meg a gyakran – és sűrűn tévesen is – használt *design* szó, fogalom tartalmát, jelentését. Ugyancsak újszerűsége Géczy Nóra kötetének, hogy elemzései, következtetései során messzemenően figyelembe veszi azt is, hogy a design hogyan tud megfelelni az újkori kihívásoknak: a környezetvédelem, a fenntarthatóság és a digitális technológia által felvetett, biztosított lehetőségeknek is. S mindeközben a tér- és tárgyformák végeredménye – a tervezői csapdákat elkerülve – miként lehet – ahogyan Ő fogalmaz – „*szerű, jó és igaz.*”

Géczy Nóra mindegyik fejezet bevezetéseként használ egy idézetet, mondhatni egy tanulságos mottót. A tervezés előtt például a World Design Organization részéről egy 2015-ben megfogalmazott gondolat olvasható: „Közösen többet tehetünk, mint hogy elképzelünk egy világot. Mi meg is tudjuk tervezni!” A „Design és tér” című fejezetet nem kisebb jelentőségű személyiség, mint az egykori angol miniszterelnök, államférfi, Winston Churchill (1874–1965) szavai vezetik be: „*Mi formáljuk épületeinket, és ők formálnak bennünket.*” S végül a „Design és az ember” című fejezetnek a budapesti iparművészeti egyetem névadója, Moholy-Nagy László mondata adja meg legtalálóbban a jellegét: „*Nem a tárgy, hanem az ember a cél.*” Természetesen Géczy Nóra – rutinos szerzőként – a hivatkozás- és irodalomjegyzékről, a név- és tárgymutatóról sem feledkezett meg. Könyvét pedig – ugyancsak korrekt módon – köszönetnyilvánításokkal zárta. Egyrészt – mint szó esett róla – a szüleikhez szólt, aztán a képek készítőinek, majd a szöveg korrigálásában segítkezett személyeknek, illetve az IDM Interdiszciplináris Diákköri Műhely szemkamerás kutatásában részt vett tagjainak mondott köszönetet.

Géczy Nóra imponáló tartalmú és küllemű kötete azt bizonyítja, hogy ő is azok közé tartozik, akik a város- és a megyehatárokon túl bizonyítják talentumukat, rátermettségüket és igazolják, hogy kitűnő indítást, alapot kaptak mind a családban, mind az általános és középiskolai tanulmányaik során. Olyan sok – a művészetekben és a tudományokban egyaránt jártas – alkotó, szakember neve és munkássága igazolja szülőföldjétől távol az innen elszármazottak képességeit, és gyarapítja az egész magyar kulturális és szellemi értéktárat.

(*Scolar Kiadó, Budapest, 2019*)

HERNÁDI PETRA

Ismerjük meg a szomszédunkat!

Bakos Galambos János–Hernádiné Bakos Marianna–Juhász László:

Akikre büszke lehet Dorogháza

Gyermekkoromban számtalan olyan családi ebéd csendes résztvevője voltam, ahol a körülöttem lévők arról beszélgettek, hogy éppen mi történt a faluban. Ha esetleg olykor bátortalanul megkérdeztem, hogy mégis kiről van szó – hátha ismerném az illetőt – jöttek a különböző zavarba ejtő válaszok, miszerint „Tudod, aki ott lakik annak az utcának a végén...” vagy „Annak a bácsinak a testvére, akivel a napokban találkoztunk...”. Töredelmesen be kell vallanom, nem túl fényes az arcmemóriám, ezekkel a körülírásokkal kiegészítve inkább nem is próbáltam rájönni a megoldásra.

Nehezítő körülményként megemlíthető, hogy a szüleim két különböző településről származnak, tehát akár még össze is keverhettem embereket. És akkor ugye még szó sem esett a különböző ragadvány- és becenevekről.

A mai napig megmaradt bennem az a gyermeki kíváncsiság, amikor egy új dolgot fedezhetek fel magamnak. A környezetem ugyanakkor mindig arra ösztönzött, hogy megismerjem a múlt különböző kis darabkáit is. Ugyanilyen indítatásból született Bakos Galambos János könyve, *Akikre büszke lehet Dorogháza* címmel. A könyv szerzője nem kisebb feladatot tű-